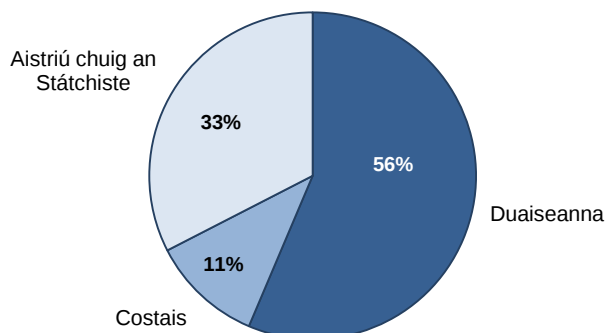

7 Ciste an Chrannchuir Náisiúnta

- 7.1** Bunaíodh Ciste an Chrannchuir Náisiúnta (an Ciste) faoin Acht um Chrannchur Náisiúnta 1986. Íoctar fáltais ó dhíol thicéid an Chrannchuir Náisiúnta isteach sa Chiste tar éis luach saothair dhíoltóirí na dticéad a asbhaint agus, nuair a údaraítear é, duaiseanna beaga áirithe a íocann lucht díolta na dticéad. Íoctar duaiseanna níos mó agus luach saothair oibreoir an chrannchuir (faoi cheadúnas) amach as an gCiste. Tá iarmhéid an Chiste ar fáil le caitheamh ar raon ‘dea-chúiseanna’ atá sonraithe i reachtaíocht.
- 7.2** Tháinig an tAcht um Chrannchur Náisiúnta 2013 in ionad Acht 1986 agus bhí foráil ann chun Oifig Rialtóir an Chrannchuir Náisiúnta a bhunú, agus chun tobhach a íoc ar an gCiste chun costais an Rialtóra a sheasamh. Éilítear leis an Acht nach mbeadh luach iomlán na nduaiseanna níos lú ná 50% den airgead iomlán a fhaigheann an t-oibreoir maidir le díol thicéid an Chrannchuir Náisiúnta (nó céatadán eile níos mó ná sin de réir mar a shonraítear sa cheadúnas).¹ Tá dáileacháin ón gCiste in 2014 taispeánta in Fíor 7.1. Thuairiscigh an Rialtóir go raibh iarmhéid €57 milliún sa Chiste ag deireadh 2014.

Fíor 7.1 Dáileacháin ó Chiste an Chrannchuir Náisiúnta, 2014

Foinse: Rialtóir an Chrannchuir Náisiúnta (sonraí neamhiniúchta 2014)

- 7.3** Déanann an Roinn Airgeadais bainistiú ar íocaíochtaí isteach sa Chiste agus údaraíonn sí aisíocaíochtaí ón gCiste chun duaiseanna agus costais oibríochta a íoc. Suas go dtí mí na Samhna 2014, comhlíonadh na feidhmeanna sin faoi threoracha na Roinne Caiteachais Poiblí agus Athchóirithe. Ó bunaíodh agus ó cuireadh an Rialtóir Crannchuir i bhfeidhm, is é an Rialtóir Crannchuir a eisíonn treoracha maidir le haisíocaíochtaí.

¹ Ní áirítear anseo luach saothair dhíoltóirí na dticéad agus duaiseanna beaga áirithe.

Cuntas a thabhairt ar Fheidhmiú Chistí an Chrannchuir Náisiúnta

- 7.4** Is iad seo a leanas na haidhmeanna lenar féidir fáltais an Chiste a úsáid, mar atá leagtha amach in Acht 2013¹
- spórt agus caitheamh aimsire eile
 - cultúr agus oidhreacht náisiúnta (lena n-áirítear an Ghaeilge)
 - na healaíona
 - sláinte an phobail
 - an óige, leas agus taitneamhachtaí
 - an comhshaol nádúrtha, agus
 - críocha eile de réir mar a chinnfidh an Rialtas.
- 7.5** In 2014, dáileadh fáltais an chiste tríd na vótaí do seacht roinn agus d’Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte (FSS). Aithnítear i gcuntais leithreasa gach roinn na fhocheannteidil a fhaigheann tacaíocht maoinithe ón gCrannchur Náisiúnta, agus tugann nóta maidir le luach mhaoiniú an fhocheannteidil a fhaightear (iomlán mhaoiniú an Chrannchuir Náisiúnta agus an Státchiste) maidir le gach clár a fhaigheann tacaíocht.
- 7.6** Foilsíonn gach roinn liostú d’eagraíochtaí a fhaigheann tacaíocht ó mhaoiniú an Chrannchuir Náisiúnta ar a suíomh gréasáin agus luach an deontais a thugtar do gach eagraíocht.
- 7.7** Tugtar miondealú de réir roinne i Meastacháin na Seirbhísí Poiblí (na Meastacháin) ar fhocheannteidil a fhaigheann maoiniú ón gCrannchur Náisiúnta. Tugtar faoi deara sna Meastacháin go rabhthas ag súil go mbeadh caiteachas ar fhocheannteidil ina n-áirítear cláir atá maoinithe ag an gCrannchur Náisiúnta cothrom le €410 milliún in 2014, agus bhíothas ag súil go maoiníodh an Ciste €200 milliún. Bhí an Státchiste chun an chuid eile den chaiteachas a chur ar fáil.
- 7.8** Mar sin féin, ní fhaigheann gach clár laistigh de fhocheannteideal a tugadh faoi deara sna Meastacháin tacaíocht ón gCiste. Tuairiscíodh i gcuntais leithreasa na ranna ábhartha agus in FSS gur tabhaíodh caiteachas de €216.7 milliún in 2014 ar chláir a fuair tacaíocht ón gCiste. Go bunúsach, thug an Ciste €178 milliún (82%) den mhaoiniú do na cláir seo. Leagann Fíor 7.2 amach an caiteachas measta agus iarbhir in 2014.

¹ Tugadh cead in Acht 1986 na fáltais a thabhairt amach le haghaidh spóirt agus caitheamh aimsire, cultúr náisiúnta (lena n-áirítear an Ghaeilge), na healaíona, sláinte an phobail agus críocha eile de réir mar a chinneann an Rialtas.

Fíor 7.2 Caiteachas focheannteidil a fuair tacaíocht ó mhaoiniú an Chrannchuir Náisiúnta, 2014

Roinn	Meastacháin na Seirbhísí Poiblí	Meastachán cláir ^b	Toradh an chláir ^b
	2014	2014	2014
	€000	€000	€000
Dlí agus Cirt agus Comhionannas	2,000	2,000	2,000
Comhshaol, Pobal agus Rialtas Áitiúil ^a	193,107	17,870	17,710
Oideachas agus Scileanna	133	133	133
Iompar, Turasóireacht agus Spórt	85,028	85,028	70,388
Ealaíon, Oidhreacht agus an Ghaeltacht	65,081	65,081	64,929
Sláinte	3,286	3,286	3,268
Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte	10,052	10,052	6,828
Leanaí agus Gnóthaí Óige	51,335	51,440	51,433
Iomlán	410,022	234,890	216,689

Foinse: Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

Nótaí: a Baineann figiúirí maoinithe an chláir leis na cláir faoin bhfocheannteideal dá soláthraítear maoiniú an Chrannchuir Náisiúnta amháin. Baineann figiúr na Meastachán le costas iomlán an fhocheannteidil.

b Mar atá tuairiscithe sna cuntais leithreasa aonair.

7.9 Luaigh an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe go bhfuil an difríocht idir an Meastachán de €200 milliún agus an toradh de €178 milliún mar gheall go príomha ar shaincheisteanna teicniúla agus uainiúcháin a bhaineann le haistriú chóras nua an chrannchuir le costais aistrithe ag an méid atá in ann a bheith ar fáil le haistriú. Ina theannta sin, ní raibh an leibhéal deiridh d'aistrithe agus costais athraithe ag deireadh na bliana cinnte mar sin measadh go mbeadh sé stuama suim níos ísle a aistriú, go speisialta i bhfianaise fhoirceannadh Cuideachta Chrannchuir Náisiúnta an Phoist atá ar tí tarlú.

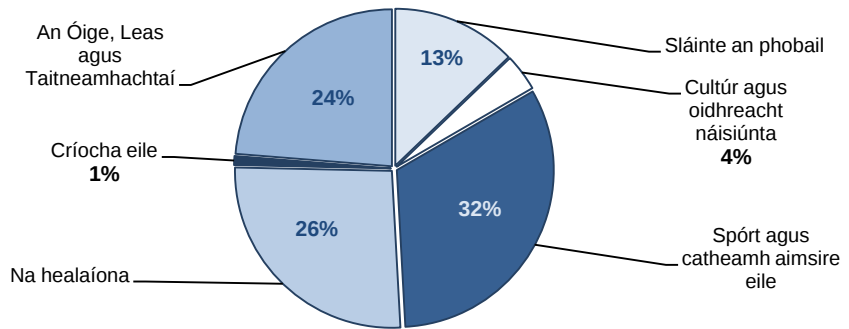
7.10 Luaigh an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe freisin nach leithroinntear Ciste an Chrannchuir Náisiúnta ar fhocheannteideal ar bhonn focheannteidil. Ní chuirtear aon roinn ar an eolas maidir leis an gcuid dá cuid maoinithe a sholáthraíonn an Ciste, toisc go bhfuil maoiniú an Chrannchuir Náisiúnta atá ar fáil cónasctha le cistí an Státhchiste chun tacú le cláir faoi leith a théann i ngleic le haidhm bheartaithe Chiste an Chrannchuir Náisiúnta.

7.11 Bhí sé de nós thar na mblianta go leagfaí amach sna Meastacháin na focheannteidil atáthar a mhaoiniú ach ní dhéantaí méideanna sonracha de mhaoiniú an Chrannchuir Náisiúnta a shannadh ar fhocheannteidil aonair.

Cur i bhfeidhm Chistí an Chrannchuir Náisiúnta

- 7.12** Leagtar amach in Fíor 7.3 dáileadh an mhaoinithe thar na gcríoch éagsúla atá leagtha síos san Acht.

Fíor 7.3 Dáileacháin a fhaigheann tacaíocht ó Chiste an Chrannchuir Náisiúnta agus ón Státchiste in 2014, de réir críche

Foinse: Oifig an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste

- 7.13** Taispeántar in Iarscríbhinn 1 na cláir a fhaigheann tacaíocht ón maoiniú.

Cur i bhfeidhm Tháille Ceadúnais an Chrannchuir Náisiúnta

- 7.14** I mí na Bealtaine 2013, sheol an tAire Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe comórtas chun ceadúnas a dhámhachtain le haghaidh reáchtáil an Chrannchuir Náisiúnta.
- 7.15** I mí Feabhra 2014, bronnadh ceadúnas scór bliain ar chuibhreannas Premier Lotteries Ireland chun an Crannchur Náisiúnta a reáchtáil. Is cuibhreannas é Premier Lotteries Ireland ina bhfuil Plean Pinsin Múinteoirí Ontario (úinéir an Camelot Group), An Post agus cistí pinsin An Post. Íocadh an táille ceadúnais €405 milliún leis an Státchiste in 2014.
- 7.16** Éilíodh sa cheadúnas go gcoinneofaí socruithe reatha maidir le coimisiún miondíoltóirí, agus go ndáilfí 65% d'ollioncam (díolacháin lúide duaiseanna) ó chluichí ar na 'deachúiseanna' sonraithe.
- 7.17** Dúirt an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe go rabhthas in ann leis an ioncam ón táille ceadúnais maoiniú a chur ar leataobh le haghaidh roinnt tionscadal infheistíochta, lena n-áirítear Ospidéal Náisiúnta na Leanaí, agus buiséid chaipitil ag feidhmiú ar bhonn ilbhliantúil a bhí ag baint sochair as na cláir chaipitil phoiblí le roinnt blianta anuas.
- 7.18** Dúirt an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe freisin gur cuireadh €195.8 milliún ar an iomlán ar fáil sna Meastacháin in 2014 le haghaidh tionscadal atá á maoiniú nó á bpáirt-mhaoiniú ó tháille Cheadúnas an Chrannchuir Náisiúnta (féach Fíor 7.4). Ag deireadh 2014, thuairiscigh ranna go raibh €158.3 milliún de sin caite. Bhí €24.7 milliún eile áirithe sna Meastacháin le haghaidh 2015 (roinnt trí chaipiteal tugtha ar aghaidh agus an méid a bhí fágtha a cuireadh ar fáil díreach isteach i Vóta na ranna ábhartha). Cuirfear iarmhéid mhaoiniú an tionscadail ar fáil de réir mar a theastóidh sé faoi cheann dhá nó trí bliana eile.

- 7.19** Soláthróidh an táille ceadúnais €200 milliún freisin i dtreo Ospidéal Náisiúnta na Leanaí. Toisc nach bhfuil na príomhoibreacha tógála curtha ar bun fós ar an tionscadal seo, ní theastóidh na cistí go dtí 2016 ar a luaithe.

Fíor 7.4 Leithdháileadh fháltais ó tháille ceadúnais an Chrannchuir Náisiúnta (amhail Lúnasa 2015)

Críoch	Maoiniú leithdháilte	Maoiniú a soláthraíodh i meastachá in 2014	An tIomlán a caitheadh in 2014	Maoiniú a leithdháileadh i gcomhair 2015
	€000	€000	€000	€000
Cothabháil bóithre	50,000	50,000	50,000	–
Bealach Fiáin an Atlantaigh	8,000	8,000	4,000	4,000
Deontais chaipitil spóirt (in éineacht leis an soláthar reatha)	11,500	11,500	8,500	3,000
An Campas Náisiúnta Spóirt (oibreacha caipitiúla – ionad oiliúna náisiúnta faoi dhíon)	13,000	13,000	1,450	11,536
An Clár um Fhuinneamh níos Fearr	25,000	25,000	25,000	–
Dearbhán Ar líne um Thrádáil Náisiúnta	5,000	5,000	700	700
Deontais tithe príobháideacha do dhaoine scothaosta agus daoine a bhfuil míchumas ag dul dóibh	10,000	10,000	10,000	–
Clár Chathair Cultúrtha Náisiúnta	6,000	6,000	6,000	–
Ionad Imeachtaí Chorcaí	10,000	10,000	–	1,000
Tithíocht shóisialta	30,000	30,000	30,000	–
Tograí comóradh 1916	6,000	6,000	4,337	1,466
Bonneagar ag Braisle Acmhainní Fuinnimh agus Muirí na hÉireann	1,300	1,300	1,300	–
Scéim Post le haghaidh scileanna traidisiúnta agus foirgnimh i mbaol	5,000	5,000	5,000	–
Treoirhionscadal chun réiteach a fháil ar chás na n-eastát tithíochta nach bhfuil críochnaithe	10,000	10,000	7,026	2,974
Scéim leabhar ar cíós	5,000	5,000	5,000	–
Ospidéal Náisiúnta na Leanaí	200,000	–	–	–
Maoiniú iomlán leithdháilte	395,800	195,800	158,313	24,676

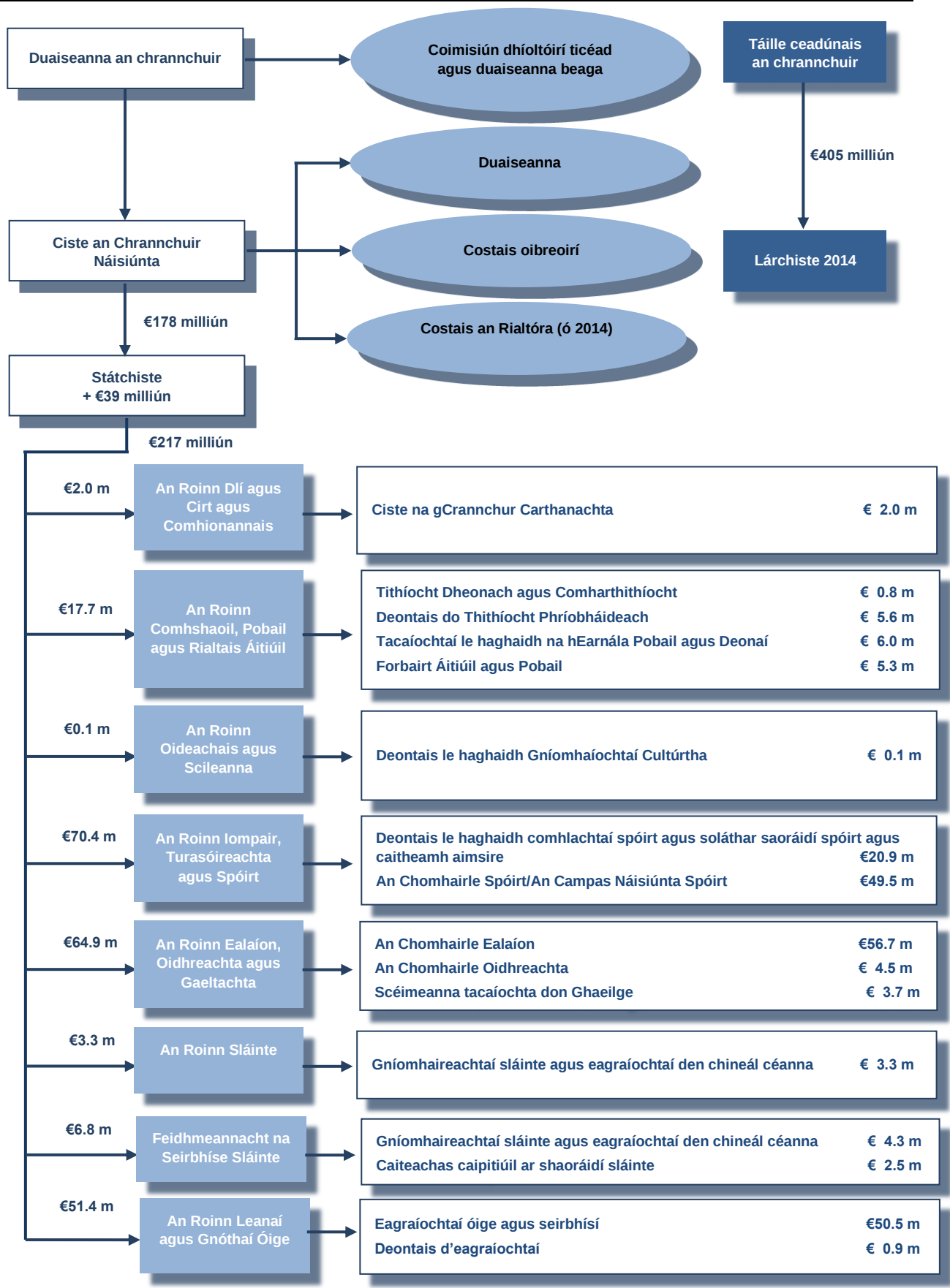
Foinse: An Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe

Conclúid

- 7.20** Tacaíonn Ciste an Chrannchuir Náisiúnta le raon leathan clár a théann i ngleic leis na críocha atá leagtha síos san Acht um Chrannchur Náisiúnta 2013. Déantar cónascadh ar mhaoiniú an Stáitchiste agus an Chrannchuir Náisiúnta faoi na clár éagsúla le Ciste an Chrannchuir Náisiúnta agus soláthraítear 82% den mhaoiniú do na cláir a fuair tacaíocht in 2014. Ní leagtar amach sna Meastacháin an chuid den mhaoiniú a thugann Ciste an Chrannchuir Náisiúnta do gach clár.

Iarscríbhinn 1

Cláir a fuair tacaíocht ó Mhaoiniú an Chrannchuir Náisiúnta

Foinse:

Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste